

Studie naar

Het zich thuis voelen
Schijndelse senioren

DATA-ANALYSE.

Van de antwoorden op de enquête behorende bij de studie naar het welbevinden van de Schijndelse senioren.

INDEX:

1	Inleiding	5
2	Plan van aanpak.....	5
3	Aspecten van het zich thuis voelen in Schijndel.....	6
3.1	Sociale veiligheid	6
3.2	Eenzaamheid	6
3.3	Gevoel van eigenwaarde	7
3.3.1	Er nog bij horen	7
3.3.2	Regie eigen leven.....	7
4	Bestuderen bestaande onderzoeken	8
4.1	WMO Monitor januari 2009	8
4.2	Ouderenmonitor GGD 65+ 2009	8
4.3	KBO leden onderzoek 2007-2008.....	9
4.4	Internet.....	9
4.5	Conclusie.....	9
5	Inventarisatie maatschappelijke activiteiten	10
5.1	Eenzaamheid	10
5.2	Sociale veiligheid	10
5.3	Gevoel van eigenwaarde	10
6	Enquête “Het zich thuis voelen van Schijndelse senioren”	11
6.1	Doelstelling.....	11
6.2	Vragenformulier	11
6.2.1	Opstellen.....	11
6.2.2	Distributie	11
6.3	Respons	11
6.3.1	ingevulde formulieren	11
6.3.2	Respondenten ten opzichte van Schijndelse senioren.....	12
6.3.3	Burgerlijke staat respondenten	13
6.3.4	Woonlocatie respondenten.....	13
6.3.5	Gevolgtrekking respons	15
7	Analyse van: zich thuis voelen in Schijndel	15
7.1	Analyse veiligheidsgevoel.....	16
7.1.1	Zich thuis veilig voelen.....	16
7.1.2	In de avond openen van de deur.....	16
7.1.3	Veilig voelen op straat	17
7.1.4	Veilig voelen bij het winkelen in Schijndel	18
7.1.5	Veiligheidsgevoel bij het wandelen en fietsen in het dorp	18
7.1.6	Veiligheidsgevoel bij het wandelen en fietsen in het buiten gebied	20
7.1.7	Conclusies: analyse van het veiligheidsgevoel	22
7.2	Analyse van eenzaamheidsgevoelens	23
7.2.1	Alleen voelen	23
7.2.2	Contacten	24
7.2.3	Verenigingsbijeenkomsten	25
7.2.4	Conclusies analyse eenzaamheidsgevoelens	25
7.3	Analyse gevoel van eigenwaarde	26

7.3.1	Het gevoel van er nog bij horen	26
7.3.2	(Vrijwilligers)werk.....	27
7.3.3	Regie over eigen leven.....	29
7.3.4	Conclusies analyse gevoel van eigenwaarde	31
8	Conclusies en aanbevelingen	32
8.1	Conclusie.....	32
8.2	Aanbevelingen	32
8.2.1	Veiligheid	32
8.2.2	Eenzaamheid	33
8.2.3	Gevoel van eigenwaarde	33
Bijlage 1.	: Bijbehorende documenten.....	34
Bijlage 2.	: Vragenformulier mini enquête.....	35

1 Inleiding

Zowel tijdens het project Ouderenproof als daarna zijn eenzaamheid onder ouderen en gevoelens van onveiligheid onderwerpen die hoog in het vaandel staan. Binnen de themagroep W&D bestaat het gevoel dat er veel gesproken wordt, maar dat er weinig daden zijn. De themagroep is van mening dat beide onderwerpen worden gevangen in een breder gevoel van welbevinden ofwel hoe voelt men zich thuis (geborgen) in Schijndel.

De Seniorenraad heeft tot doel om vanuit de mening van zijn achterban zowel gevraagd als ongevraagd advies te geven aan zijn convenantpartners (bottom-upstrategie) betreffende onderwerpen die senioren aangaan. Alvorens advies te kunnen geven moet de seniorenraad wel eerst weten waar deze het over heeft en wat er is. Met deze studie willen we de benodigde inzichten verkrijgen betreffende het zich thuis voelen van de Schijndelse senioren, waarbij onder de Schijndelse senioren alle 50- plussers woonachtig in Schijndel worden verstaan.

Hoewel niet direct noodzakelijk, is te verwachten dat onderwerpen zoals eenzaamheid, gevoelens van onveiligheid (terecht of onterecht), gevoelens van eigenwaarde, verliezen van de regie over eigen leven enz. een negatieve rol spelen bij het zich thuis voelen in Schijndel. Het is niet zo dat de themagroep voorbij gaat aan wat er betreffende het onderwerp al speelt in de huidige maatschappij. De studie zal zich dan ook richten op wat er al is onderzocht en welke activiteiten door convenantpartners, regionale instellingen en overheden zijn ontplooid. Ook zal getracht worden een indicatie van de mening van onze achterban, de Schijndelse senioren, te verkrijgen.

De studie is binnen de normale themagroepactiviteiten uitgevoerd. Hierdoor is een langere doorlooptijd ontstaan, maar daarnaast zijn er ook geen noemenswaardige extra kosten.

2 Plan van aanpak

Ten einde de studie te voltooien zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Beschrijven van aspecten die het zich thuis voelen in Schijndel beïnvloeden.
- Bestuderen van bestaande onderzoeken.
- Inventariseren van ontplooidde activiteiten betreffende het onderwerp.
- Het houden van een mini enquête ten einde een indicatie te verkrijgen van de mening van de Schijndelse senioren betreffende het onderwerp van studie.
- De bevindingen vastleggen en conclusies en aanbevelingen formuleren.

3 Aspecten van het zich thuis voelen in Schijndel.

Tijdens de themagroepbijeenkomsten zijn diverse discussies gewijd aan aspecten die van invloed zijn op het zich thuis voelen. Natuurlijk zijn gezondheid en wooncomfort aspecten die het zich welbevinden, dus ook het zich thuis voelen in Schijndel beïnvloeden. Echter deze aspecten zijn in de studie niet meegenomen. Hierna zijn uitkomsten van deze discussies weergegeven.

3.1 Sociale veiligheid

Het gevoel van geborgenheid wordt in hoge mate beïnvloed door de sociale veiligheid. Onveilige situaties in huis, zoals losliggende vloerkleedjes (vallen), die we zelf creëren, verhogen niet het gevoel van onveiligheid. Gevoelens van onveiligheid ontstaan wel door criminaliteit en verkeersveiligheid. Echter wanneer gezocht wordt naar misdaadcijfers op het internet vinden wij een dalende tendens. Hoe valt dat te rijmen met ouderen die 's avonds na zessen de deur niet meer open durven te doen, die zich onveilig voelen op straat enz. Heeft dat te maken met de kwetsbaarheid van de oudere? Of worden we bang gemaakt door de media? Of misschien wel beide. Wat feiten op een rij:

- De moderne media geven veelal negatieve informatie vanuit de gehele wereld, waardoor een negatief beeld wordt geschetst.
- De uitgaven voor veiligheidsverbetering zijn nog nooit zo hoog geweest. Wij geven steeds meer uit voor onze veiligheid. De commercie vaart er wel bij.
- Wij wonen met steeds minder mensen bij elkaar in een woning. Er is dus vaak niemand in de buurt waarop je volledig kunt vertrouwen.
- Het aantal ouderen dat zich kwetsbaar voelt, neemt toe. Tegelijkertijd beseffen ze dat ze ook wat hebben: er valt bij hun wat te halen.
- Het verkeer is sterk toegenomen; de snelheid daarvan is niet altijd bij te benen voor de wat langzamere senior.
- Schijndel is groter geworden en daardoor kent niet iedereen, iedereen meer.

3.2 Eenzaamheid

Gevoelens van eenzaamheid zorgen voor een negatieve bijdrage aan het zich thuis voelen. Thuis heb je iemand om mee te praten, iemand waar je op terug kunt vallen.

Maatschappelijke ontwikkelingen zorgen voor verhoging van de kans op eenzaamheid. Toenemende individualisering, zelfredzaamheid, digitalisering, kleinere huishoudens, ontkerkelijking, afnemend verenigingsleven zijn zo maar wat maatschappelijke ontwikkelingen die de grondslag vormen voor verminderd contact met andere mensen. Deze maatschappelijke ontwikkelingen bevorderen daardoor de kans op eenzaamheid.

Mensen hebben veelal een sociaal netwerk binnen hun eigen generatie die slechts enkele jaargangen beslaat. Bij het ouder worden vallen er links en rechts, door overlijden, mensen af waardoor dat netwerk steeds kleiner wordt. Soms is het overlijden ook heel dichtbij als het je eigen partner betreft en dan kunnen eenzaamheidsgevoelens heel sterk zijn.

Deelname aan het verenigingsleven, continue uitbreiding van het sociaal netwerk ook naar jongere generaties en (vrijwilligers)werk kunnen gevoelens van eenzaamheid verminderen: je hebt immers meer contacten. Het is zaak om hier vroegtijdig mee te beginnen, daar bij het ouder worden naast de lichamelijke gebreken ook de sociale vaardigheden verminderen. Het leggen van contacten is dan ook moeilijker.

3.3 Gevoel van eigenwaarde

Het gevoel van eigenwaarde, het gevoel nog niet veroordeeld te zijn tot achter de geraniums zitten, heeft veel invloed op het welzijn van de mens. Iets te betekenen hebben voor je omgeving kan een grote bijdrage zijn tot het zich thuis voelen in Schijndel.

3.3.1 *Er nog bij horen*

Als je werkt, hoor je er nog bij, dan heb je collega's. Gepensioneerd zijn sluit werken niet uit en als het vrijwilligerswerk is, betekenen je nog wat voor de gemeenschap. Lichamelijke gebreken kunnen het meedoen beperken, het is echter zaak positief te blijven en te kijken wat je nog wel kan.

Niet alleen werk, maar ook actief meedoen met het verenigingsleven geeft een bijdrage tot het gevoel er nog bij te horen.

3.3.2 *Regie eigen leven*

Wanneer bij de ouder wordende mens de functionaliteit afneemt, neemt het gebruik van zorg toe. Als de zorg meer wordt dan eigenlijk nodig is, kan deze als betuttelend ervaren worden. Dit geldt zeker als activiteiten ontraden worden die je graag doet en ook nog kunt, maar waarvan de omgeving vindt dat je het niet meer kunt. Natuurlijk is dementie een veel voorkomende kwaal bij ouderen, maar niet iedereen krijgt dit. De kans dat iemand in zijn leven dementie krijgt, is 20% ⁽¹⁾, maar dat betekent ook dat 80% dit niet krijgt en die willen de regie van eigen leven houden. Overbezorgdheid kan belastend worden.

⁽¹⁾ Deze cijfers zijn door Alzheimer Nederland vastgesteld op basis van een onderzoek van T.N.O. en zijn te vinden op de internetsite: <http://www.trimbos.nl/onderwerpen/psychische-gezondheid/dementie/feiten-en-cijfers>

4 Bestuderen bestaande onderzoeken

De volgende onderzoeksrapporten zijn in de studie betrokken:

- Regionale WMO monitor januari 2009 <http://www.schijndel.nl>
- GGD Hart van Brabant monitoren <http://www.ggd-hvb.buurtmonitor.nl>
- KBO leden onderzoek 2007-2008
- Internet bijvoorbeeld <http://www.rijksoverheid.nl/zoeken?search-keyword=eenzaamheid> geeft 111 resultaten (januari 2011).

In de volgende paragrafen zijn een aantal opmerkingen met betrekking tot bovenstaande rapporten en het internet geplaatst hoe de informatie past in het kader van “Het welbevinden van de Schijndelse senioren”.

4.1 WMO Monitor januari 2009

Het rapport is gevonden op het internetsite: <http://www.schijndel.nl> Het geeft de resultaten weer van een onderzoek naar het WMO-beleid en spitst zich daardoor toe op de resultaten van de diverse gemeentes in de 9 prestatievelden, waarbij gekeken wordt naar vooraf vastgestelde indicatoren. Het rapport geeft een beeld hoe de regiogemeenten scoren in de prestatievelden. Door het ontbreken van de vragenlijst is er veel te gissen naar de betekenis van de resultaten betreffende het algemene welbevinden van de Schijndelse senioren. De WMO monitor geeft geen directe informatie betreffende geborgenheid (veiligheidsgevoelens) en gewaardeerd worden door de medemens.

Niettemin toch wel wat cijfers betreffende het zich welbevinden gepresenteerd in dit onderzoek:

- Prestatieveld 1: leefbaarheid en sociale samenhang
Onder de noemer eenzaamheid is grafisch weergegeven dat in Schijndel ongeveer 0,5% zelden of nooit sociale contacten heeft en vindt zo'n 4,5% dat men te weinig contacten heeft.
- Prestatieveld 4: vrijwillige inzet en mantelzorg
*In Schijndel is 'n kleine 40% vrijwilliger en geeft ongeveer 23% mantelzorg.
Het grootste deel van de vrijwilligers doet vrijwilligerswerk in de sport (ruim 30%).*

4.2 Ouderenmonitor GGD 65+ 2009

De ouderenmonitor is een enquête die de gezondheid van de ouderen zowel fysiek als psychosociaal onderzoekt. De resultaten geven een goed beeld van de stand van zaken betreffende de gezondheid van de 65-plussers in Schijndel en de regio.

Wat in het kader van het welbevinden ontbreekt, zijn vragen naar oplossingen en naar de bekendheid van het bestaan van eventuele hulp. Ook is de interpretatie van de resultaten niet altijd duidelijk. Zo is er bijvoorbeeld een resultaat dat 36% vrijwilligerswerk doet; daarnaast staat er ook dat 13 % mantelzorg geeft. Zo is maximaal 36+13 =49% actief. Het is niet bekend of het percentage vrijwilligers inclusief de mantelzorgers is. Mantelzorg is toch ook vrijwilligerswerk.

Als 49% actief is, wat doen dan die andere 51%? Alleen vakantie houden? Zouden deze mensen wel vrijwilligerswerk willen doen, maar weten ze niet wat? Worden zij afgeschrikt door de soms wel wat professionele benadering van vrijwilligerswerk of de niet-vrijblijvendheid daarvan? Een vergelijkbare lijst van vragen kan gesteld worden met betrekking tot de onderwerpen: eenzaamheid en sociale veiligheid.

Wat cijfers betreffende welbevinden, gepresenteerd in dit onderzoek:

- Sociale relaties
42% voelt zich eenzaam en 6% ernstig eenzaam (N.B. hoe zijn deze getallen te rijmen met de WMO monitorcijfers)?
26% voelt zich emotioneel eenzaam en 40% sociaal eenzaam.
34% bezoekt geen groepsbijeenkomsten.
- Vrijwillige inzet en mantelzorg
36% verricht vrijwilligerswerk en 13% geeft mantelzorg
- Sociale veiligheid
15 % van de Schijndelse senioren voelt zich wel eens onveilig,
34% heeft zijn gedrag gewijzigd om te voorkomen dat hij slachtoffer wordt.

4.3 KBO leden onderzoek 2007-2008

Het doel van het KBO leden onderzoek is vooral gericht op het functioneren van de KBO. Er zijn daarom veel vragen over: hoe en waarom lid, deelname activiteiten etc. Er wordt ook bij verschillende onderwerpen gekeken hoe KBO Noord-Brabant scoort ten opzichte van de rest van Nederland. Ook hier wat cijfers betreffende welbevinden.

- Vrijwillige inzet en mantelzorg
Ruim 50% van de KBO-leden zijn vrijwilliger en ongeveer 30% geeft mantelzorg; 10% ontvangt mantelzorg.
- Sociale veiligheid
9% is bang om alleen thuis te zijn, 80% voelt zich veilig in zijn omgeving en 2% voelt zich altijd onveilig.

4.4 Internet

Op het internet is heel veel informatie aanwezig; veel te veel om hier te beschrijven. Bijvoorbeeld zoeken op de site van de rijksoverheid met als zoekwoord 'eenzaamheid' geeft 111 resultaten (januari 2011). <http://www.rijksoverheid.nl/zoeken?search-keyword=eenzaamheid>.

Surfen naar misdaadcijfers in Schijndel geeft een verslag dat een dalende tendens aangeeft (hoe te rijmen met het stijgend onveiligheidsgevoel?). Echter het vinden van informatie of de Schijndelse 50-plussers zich thuis voelen, is een andere zaak.

4.5 Conclusie

De diverse onderzoeken geven een schat aan informatie, maar zijn moeilijk te interpreteren en onderling te vergelijken. Het ontbreekt vooral aan het definiëren van de aspecten. Zo kan er een groot verschil zijn tussen zich eenzaam voelen en het ontbreken van sociale contacten. Hoe de grote verschillen in aantallen eenzamen (4,5% WMO onderzoek, 42% GGD ouderenmonitor en 30% Prof. Theo van Tilburg in zijn lezing Eenzaamheid en de mores van de samenleving, 30 september 2010) te rijmen zijn, is vooralsnog onduidelijk. Voorlopig houden we het op een verschil in definitie, ingegeven door de vraagstelling.

Ook bij de resultaten gevonden bij het onderwerp sociale veiligheid speelt dat sterk. Ook hier zijn anders de verschillen tussen het KBO-onderzoek en ouderenmonitor niet te verklaren.

Er veel is onderzoek verricht naar probleemonderkenning. Dertig/veertig procent eenzamen schreeuwt om actie. Echter, er is geen enkel inzicht of de maatschappij er wel op zit te wachten, en als dat wel is, wat voor acties dan. Het grote gemis in alle onderzoeken zijn de vragen naar: hoe men denkt aan oplossingen en wat men verwacht van de maatschappij.

NB. Het KBO-onderzoek vraagt wel aan de leden hoe zij beter zouden kunnen acteren (activiteiten ontplooiën, belangenbehartiging).

5 Inventarisatie maatschappelijke activiteiten

5.1 Eenzaamheid

Op het gebied van eenzaamheid heeft de themagroep de volgende activiteiten waargenomen:

- BVWO (Brabantse Vereniging Welzijn Ouderen)
Project Brabant niet meer eenzaam
Pilotprojecten gestart in diverse plaatsen waaronder 's-Hertogenbosch, Eindhoven en Tilburg.
De eindmeting wordt verwacht in de zomer van 2012.
- Realisatie woonservicecentra in Schijndel
- GGD Pilot Gasthuis
- Huiskamerproject Gasthuis
- Thuishuisproject H&E
Haalbaarheidsonderzoek loopt.
- Netwerk van professionele organisaties in de wijk
- Slimme zorg
zorg aan huis en gebruik makend van domotica.
- Lekker thuis blijven wonen
- KBO
Allerlei activiteiten
Ouderen bezoeken met ondersteuning van de gemeente
- Zonnebloem
Ziekenbezoek
Vakanties
Bijeenkomsten van zieken
- Kerken
bezoek

5.2 Sociale veiligheid

Geen activiteiten waargenomen.

5.3 Gevoel van eigenwaarde

Geen activiteiten waargenomen.

6 Enquête “Het zich thuis voelen van Schijndelse senioren”

6.1 Doelstelling

Het doel is een indicatie te verkrijgen hoe de mening is van de Schijndelse senior met betrekking tot zijn leven in Schijndel en hoe het staat met de verschillende aspecten als door de themagroep verwoord.

Daarnaast geeft de enquête de mogelijkheid om een andere methode van informatie verzamelen te onderzoeken teneinde de bottom-upstrategie beter te realiseren. Een methode tussen het opiniepanel via de website en informatie verzamelen via de netwerken van de themagroepsleden in. Het opiniepanel verwacht computergebruik bij de senior en dat is momenteel voor een groot percentage (ongeveer 40%⁽¹⁾) van de ouderen nog niet weggelegd. Daarnaast is het geven van een mening niet iets vanzelfsprekends voor een groot deel (vooral de lager opgeleiden) van de bevolking. Informatie verzamelen door de themagroepsleden via hun netwerk is altijd subjectief. Door informatie te verzamelen met gebruik van een vragenlijst met eenduidige antwoorden kan meer objectiviteit in de informatie worden gebracht.

Om als methode voor de seniorenraad te dienen moet dit wel binnen de bestaande budgetten blijven, dat wil zeggen dat er geen of erg lage extra kosten mogen zijn.

⁽¹⁾ <http://nos.nl/artikel/325849-internetgebruik-ouderen-gestegen.html>

6.2 Vragenformulier

6.2.1 *Opstellen*

Bij het opstellen van het vragenformulier heeft de themagroep de volgende regels gehanteerd:

- Goed leesbaar
- Alles op een vel papier A4-formaat
- Vragen met aankruisen te beantwoorden
- Alle verwoorde aspecten (zie hoofdstuk 3) meenemen.

Het resultaat is in Bijlage 2 weergegeven.

6.2.2 *Distributie*

Aanvankelijk was het de bedoeling dat elk themagroepslid eventueel uitgebreid met leden uit andere themagroepen als enquêteur zou optreden en daarbij 10 tot 15 personen uit hun netwerk zou benaderen voor het invullen van een formulier. De verwachting was dat daarbij 100 tot 150 formulieren geretourneerd zouden worden.

In praktijk bleek er veel enthousiasme ontstaan en zijn formulieren niet alleen via themagroepsleden, maar ook veel via de KBO's verspreid, waarbij actieve KBO-leden tijdens een KBO-activiteit zelfstandig het vragenformulier hebben ingevuld. Tegelijkertijd is, omdat het nut er niet meer van werd gezien, het invullen van de formulieren m.b.v. de enquêteur in het water gevallen. Het gevolg is dat de respondenten minder representatief zijn voor de Schijndelse senioren.

6.3 Respons

6.3.1 *ingevulde formulieren*

Er zijn 162 bruikbare formulieren ontvangen. Dat betekent dat ten opzichte van de Schijndelse bevolking op 1 januari 2010 1,9% van de senioren (50 jaar en ouder) een formulier heeft ingevuld.

Veel formulieren bevatten niet beantwoorde vragen. Door het niet invullen van alle vragen zijn er bijvoorbeeld 77 vrouwelijke en 77 mannelijke respondenten. Van 8 formulieren is het geslacht niet ingevuld.

25 ingevulde formulieren zijn van een conceptversie. Op die formulieren ontbreekt de vraag: waar woont U? Deze formulieren zijn wel in de analyse meegenomen, waarbij de vraag: waar woont u? als niet ingevuld is beschouwd.

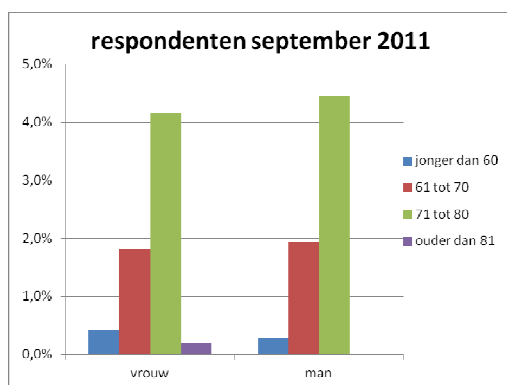
6.3.2 Respondenten ten opzichte van Schijndelse senioren

Om te onderzoeken of de respondenten de Schijndelse senioren representeren, zijn de uitkomsten van de vraag naar leeftijd en geslacht vergeleken met de gegevens zoals deze te vinden zijn in het statistisch jaarboek 2010 van de gemeente Schijndel.

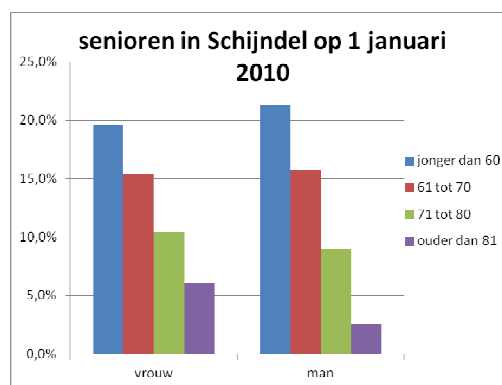
Tabel 1 geeft het responspercentage ten opzichte van de Schijndelse bevolking op 1 januari 2010 weer. Vergelijken van de cijfers laat verdelingen van de respondenten zien die veel afwijken van de werkelijkheid. Ter illustratie **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.** met verdelingen van respondenten en **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.** met de vergelijkbare verdelingen van de Schijndelse seniorenbevolking op 1 januari 2010.

Tabel 1

leeftijdsgroep	vrouwen		mannen		totaal	
	Aantal senioren	Respons %	Aantal senioren	Respons %	Aantal senioren	Respons %
50 tot 60	1680	0,4%	1818	0,3%	3498	0,3%
61 tot 70	1317	1,8%	1345	1,9%	2662	2,0%
71 tot 80	890	4,2%	766	4,4%	1656	4,3%
ouder dan 81	515	0,2%	213	0,0%	728	3,2%
totaal senioren	4402	1,7%	4142	1,9%	8544	1,9%

Figuur 1

Figuur 2

Hoewel het onderzoek geen uitsluitsel kan geven op de oorzaak van deze afwijkingen is het toch reëel om te veronderstellen dat de distributiemethode daar debet aan is. Immers actieve deelname van de jongere senior aan KBO-activiteiten is minimaal. De jongere senior is onder andere daardoor veel minder benaderd voor het invullen van een formulier.

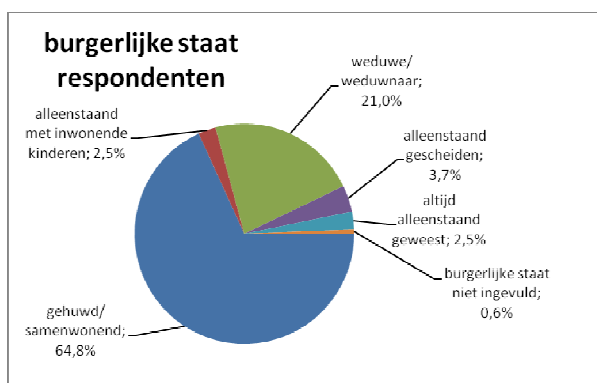
6.3.3 Burgerlijke staat respondenten

De gedachte was dat er verschillen bestaan in de beleving van het wonen in Schijndel tussen alleenstaanden en paren. Daarnaast was er ook de gedachte dat de oorzaak van het alleen zijn ook een belangrijke factor is. Echter, de verdeling van de respondenten (zie Tabel 2) blijkt te geringe aantallen te bevatten om betrouwbaar onderscheid te maken. Figuur 3 geeft de relatieve verdeling naar burgerlijke staat van de respondenten weer.

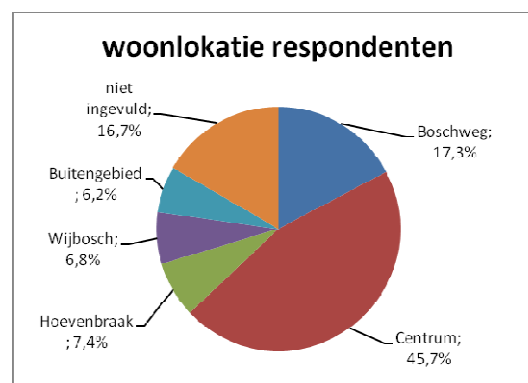
Vergelijken met de werkelijkheid geeft wat problemen. Het statistisch jaarboek 2010 van de gemeente Schijndel vermeldt wel gegevens betreffende de burgerlijke staat van zijn inwoners, maar daarbij is geen onderscheid naar leeftijd gemaakt.

Tabel 2

Burgerlijke staat	aantal respondenten			
	vrouw	man	niet ingevuld	totaal
gehuwd/ samenwonend	39	66	4	109
alleenstaand met inwonende kinderen	3	1	0	4
weduwe/ weduwnaar	28	6	3	37
alleenstaand gescheiden	5	1	1	7
altijd alleenstaand geweest	1	3	0	4
burgerlijke staat niet ingevuld	1	0	0	1
totaal	77	77	8	162
respondenten met partner	39	66	4	109
respondenten zonder partner	37	11	4	52

Figuur 3

Figuur 4

6.3.4 Woonlocatie respondenten

Tabel 3 presenteert de antwoorden gegeven door de respondenten op de vraag: waar woont u? Ook hier blijkt dat de respondenten geen spiegel van de werkelijkheid zijn. Zo zijn er bijvoorbeeld geen vrouwelijke respondenten uit Wijbosch. Ter illustratie is in Figuur 4 de relatieve verdeling van de respondenten naar woonlocatie weergegeven.

Tabel 3

woonlocatie	aantal respondenten		
	totaal	vrouw	man
Boschweg (Schijndel noord)	28	12	14
Centrum	74	35	36
Hoevenbraak (Schijndel zuid)	12	6	6
Wijbosch	11	0	10
Buitengebied	10	5	5
niet ingevuld	27	19	6
totaal	162	77	77

6.3.5 Gevolgtrekking respons

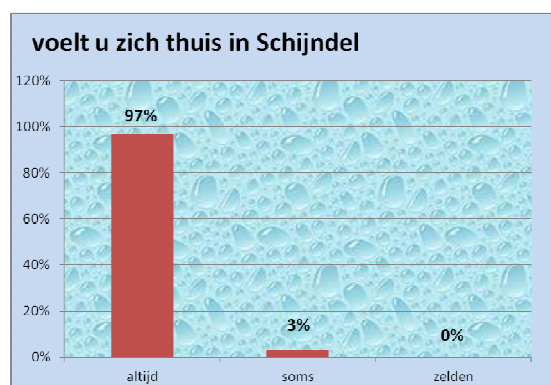
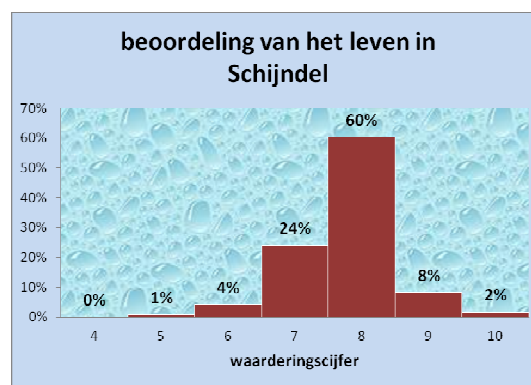
Het aantal van 162 respondenten is voldoende om een indicatie te verkrijgen over: het zich thuis voelen in Schijndel. Het is jammer dat de respondenten niet representatief zijn voor de Schijndelse senioren; bij het trekken van conclusies en samenstellen van aanbevelingen moet daar terdege rekening mee worden gehouden.

Daar veel van de respondenten lid zijn van een vereniging (KBO) ontstaat een vertekend (optimistischer) beeld van de werkelijke gevoelens van Schijndelse senioren geschetst.

In de "Data-analyse behorende bij de studie naar zich thuis voelen van de Schijndelse senioren" is wat nader ingegaan op de betrouwbaarheid van de uitspraken. Daaruit blijkt dat de meeste uitspraken mogelijke afwijkingen hebben van zo'n 10 tot 15 %, echter bij beschouwing van alleen de leeftijdsgroep 60 jaar en jonger is dat bijna 30%.

7 Analyse van: zich thuis voelen in Schijndel

Schijndelse senioren voelen zich wel thuis in Schijndel. De overgrote meerderheid 153 respondenten (97%) voelt zich altijd thuis in Schijndel en 5 respondenten soms. Niemand voelde zich zelden thuis. Ter illustratie is in Figuur 5 het antwoord op de vraag: voelt u zich thuis in Schijndel? gegeven.

Figuur 5

Figuur 6

Ook de waardering voor het leven in Schijndel is vrij hoog, getuige de gemiddelde waardering van 7,8 hoewel er ook eenmaal 'n 5 is gegeven. Figuur 6 geeft de waarderingen van de respondenten weer.

De antwoorden geven reden te concluderen dat de Schijndelse senioren en dan vooral de al wat oudere zich goed voelen bij het leven in Schijndel.

7.1 Analyse veiligheidsgevoel

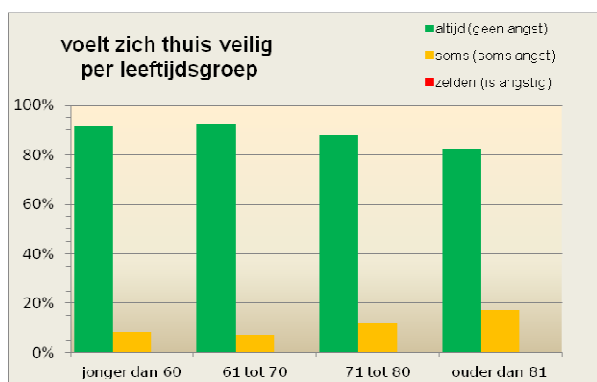
7.1.1 Zich thuis veilig voelen

De Schijndelse senioren voelen zich (89%) thuis veilig. De rest (11%) voelt zich soms wel eens onveilig thuis. Niemand voelt zich thuis onveilig.

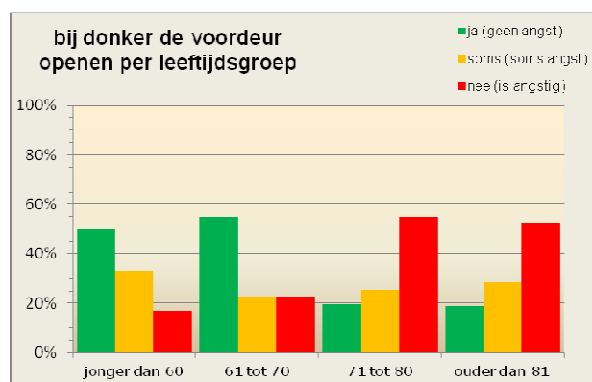
Tabel 4 geeft de antwoorden op de vraag of men zich thuis veilig voelt. Hoewel de verschillen gering zijn, lijkt er toename van onveiligheidsgevoelens te komen met het stijgen van de leeftijd. Figuur 7, waarin de antwoorden in % ten opzichte van het aantal respondenten in de leeftijdsgroep wordt weergegeven, illustreert deze stelling. Het is niet bekend of deze toename wordt veroorzaakt door verminderde fysiek of door de angst voor criminaliteit.

Tabel 4

leeftijdsgroep	aantal respondenten dat zich thuis veilig voelt		
	altijd	soms	zelden
jonger dan 60	11	1	0
61 tot 70	50	4	0
71 tot 80	60	8	0
ouder dan 81	19	4	0
alle respondenten	141	17	0

Figuur 7

Figuur 8

7.1.2 In de avond openen van de deur

Voelt de Schijndelse senior zich thuis veilig, dan wordt dat duidelijk anders als 's avonds aan de deur geklopt wordt om de weg naar de grote boze buitenwereld te openen. 41% van de respondenten doet dat niet, 25% soms en slechts 34% wel. Zoals te verwachten neemt de bereidheid om de deur te openen af naarmate de leeftijd stijgt. Een trend, getuige Figuur 8, waarin het % respondenten dat de deur nog opent, is weergegeven ten opzichte van het aantal respondenten in de leeftijdsgroep.

Volgens verwachting maken vrouwen minder snel de deur open dan mannen. Ter illustratie Tabel 5 waarin het percentage antwoorden op de vraag "maak je de deur open als het donker is", uitgesplitst naar de mannelijke en de vrouwelijke respondenten, is weergegeven.

Tabel 5

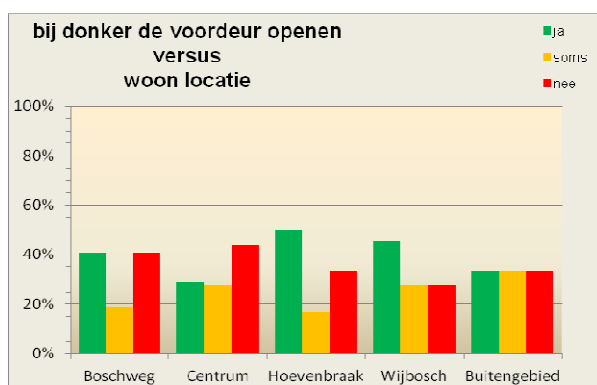
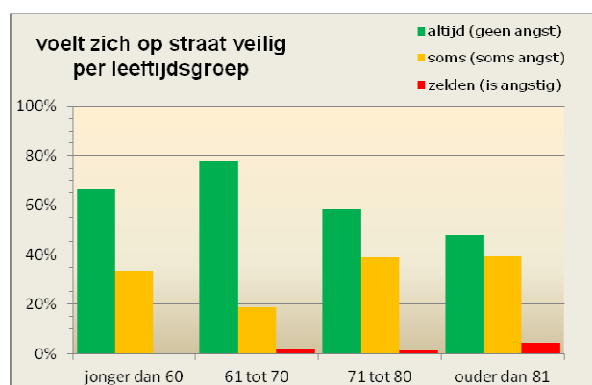
geslacht	% respondententen dat de deur opent als dat gevraagd wordt		
	ja	soms	nee
man	45%	29%	25%
vrouw	23%	23%	55%

Tabel 6 geeft het percentage antwoorden op de vraag “maak je de deur open als het donker is” uitgesplitst naar de respondenten met en zonder partner. Opvallend is dat een vrijwel gelijk percentage de deur opent. Echter de groep twijfelaars die de deur soms opent, is bij de groep met partner veel hoger dan bij de groep zonder partner. Zou dat het gevolg kunnen zijn van: als de partner thuis is, maak ik de deur open en anders niet?

Tabel 6

Burgerlijke staat	% respondententen dat de deur opent als dat gevraagd wordt		
	ja	soms	nee
met partner	35%	30%	36%
zonder partner	32%	14%	54%

De antwoorden op de vraag “maak je de deur open als het donker is” is ook uitgesplitst naar de woonlocatie van de respondenten. In Figuur 9 is het resultaat grafisch weergegeven. Gezien het aantal respondenten per woonlocatie zijn de verschillen niet significant. Voor het verkrijgen van kennis betreffende dit thema is meer onderzoek nodig.

Figuur 9

Figuur 10

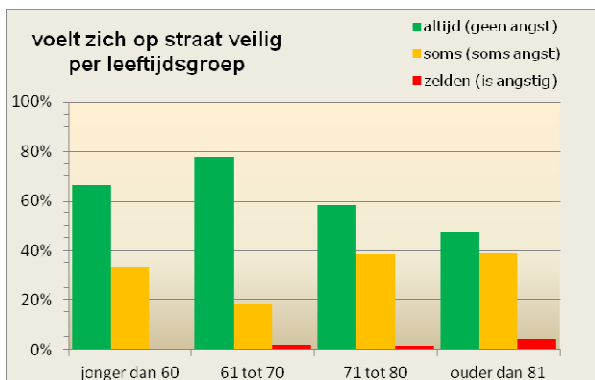
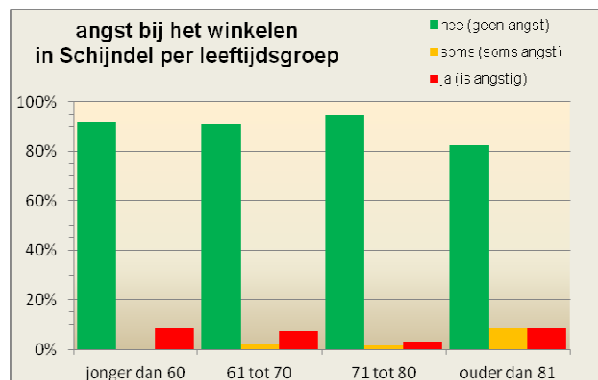
Vermoedelijk is angst voor criminaliteit de oorzaak van het niet openen van de deur; echter ook de angst voor een collectant of gewoon geen zin om op te staan, kunnen redenen zijn. Het vinden van oorzaken valt buiten dit onderzoek.

7.1.3 Veilig voelen op straat

Op de vraag “Voelt u zich veilig op straat?” antwoorden 103 respondenten (65%) met ja, 52 (33%) met soms en 3 (2%) respondenten voelen zich zelden of nooit veilig op straat. Dat het veiligheidsgevoel op straat afneemt met de leeftijd is te verwachten (zie Figuur 11) echter dat de verschillen tussen de mannelijke en vrouwelijke respondenten (zie Tabel 7) zo klein zijn, was toch niet verwacht. Vermoedelijk is het verkeer hoofdoorzaak van het zich onveilig voelen op straat, maar ook hier geldt dat zoeken naar de oorzaak buiten ons onderzoek valt.

Tabel 7

geslacht	% respondentent dat zich veilig voelt op straat		
	altijd	soms	zelden
man	68%	31%	1%
vrouw	64%	33%	3%

Figuur 11

Figuur 12

7.1.4 Veilig voelen bij het winkelen in Schijndel

Op de vraag "Bent u bang om te winkelen in Schijndel?" antwoorden 147 respondenten (92%) met nee en slechts 9 (6%) met soms. 4 respondenten (4%) voelt zich zelden of nooit veilig bij het winkelen in Schijndel. Dat het veiligheidsgevoel bij het winkelen in Schijndel afneemt met de leeftijd is te verwachten, maar de cijfers (zie Figuur 12) laten slechts een zeer geringe toename zien. Ook bij het winkelen in Schijndel is het verschil tussen mannelijke en vrouwelijke respondenten (zie Tabel 8) onverwacht klein.

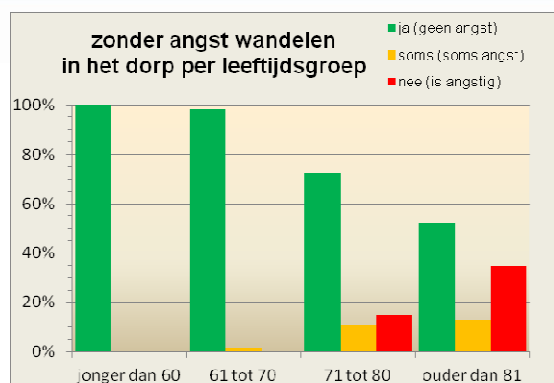
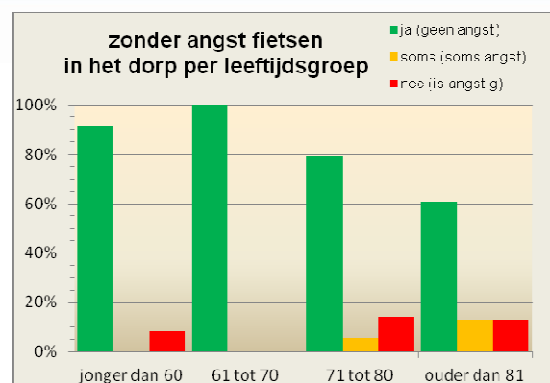
Tabel 8

geslacht	% respondentent, dat angstig is bij het winkelen in Schijndel		
	nee	soms	ja
man	95%	3%	3%
vrouw	89%	1%	9%

7.1.5 Veiligheidsgevoel bij het wandelen en fietsen in het dorp

Er is aan de geënquêteerden gevraagd of ze zonder angst alleen gingen wandelen of fietsen in het dorp. 130 respondenten (81%) heeft geen angst bij het wandelen. Bij het fietsen hebben 136 (87%) van de respondenten geen angst. Daartegenover staat dat 19 respondenten (12%) wel en 12 (7%) van de respondenten soms angstig zijn bij het wandelen in het dorp. 14 respondenten (9%) heeft angst en 7 (4%) heeft soms angst bij het fietsen in het dorp.

Figuur 13 is een grafische weergave van de antwoorden in % ten opzichte van het aantal respondenten op de vraag "Ga je zonder angst alleen wandelen in het dorp?" uitgesplitst per leeftijdsgroep. Figuur 14 is de vergelijkbare grafische weergave bij het fietsen. Zoals in deze grafieken te zien is, zijn het vooral de oudere respondenten die angstig zijn bij het wandelen en fietsen in het dorp. Hoewel deze enquête daar geen uitsluitsel over kan geven, lijkt toch de verminderde fysiek de hoofdoorzaak te zijn van deze angsten.

Figuur 13

Figuur 14
Tabel 9

geslacht	% respondentent, dat zonder angst alleen wandelt in het dorp		
	ja	Soms	nee
man	83%	8%	9%
vrouw	79%	6%	14%

Tabel 10

geslacht	% respondentent, dat zonder angst alleen fietst in het dorp		
	ja	Soms	nee
man	89%	3%	8%
vrouw	85%	5%	10%

Tabel 9 geeft het percentage antwoorden op de vraag “ga je zonder angst alleen wandelen in het dorp” en Tabel 10 op de vraag “Ga je zonder angst alleen fietsen in het dorp” beide uitgesplitst naar de mannelijke en de vrouwelijke respondenten. Ook hier zijn de verschillen tussen mannen en vrouwen opvallend klein. In Tabel 11 en

Tabel 12 zijn vergelijkbare antwoorden weergegeven, maar nu uitgesplitst naar burgerlijke staat. Hierbij treden meteen wel verschillen op. Respondenten zonder partner zijn vaker angstig om alleen in het dorp te wandelen of te fietsen dan die met partner. Je kunt je afvragen of de angst veroorzaakt wordt door het gemis van de partner. Echter dit onderzoek kan daar geen uitsluitsel over geven.

Tabel 11

Burgerlijke staat	% respondentent, dat zonder angst alleen wandelt in het dorp		
	ja	Soms	nee
met partner	83%	6%	10%
zonder partner	75%	10%	15%

Tabel 12

Burgerlijke staat	% respondentent, dat zonder angst alleen fietst in het dorp		
	ja	Soms	nee
met partner	90%	4%	6%

zonder partner

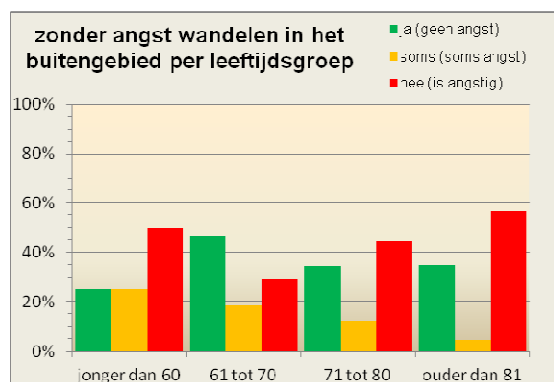
78%

6%

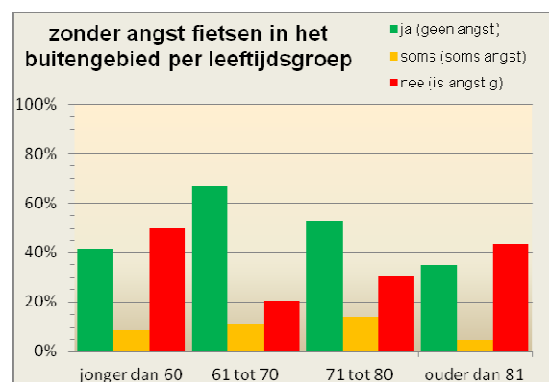
16%

7.1.6 Veiligheidsgevoel bij het wandelen en fietsen in het buiten gebied

Er is aan de geënquêteerden gevraagd of ze zonder angst alleen gingen wandelen of fietsen in het buitengebied. 61 respondenten (40%) heeft geen angst bij het wandelen. Bij het fietsen hebben 87 (56%) van de respondenten geen angst. 67 respondenten (44%) hebben wel angst en 23 (15%) zijn soms angstig bij het alleen wandelen in het buitengebied. 14 respondenten (9%) heeft angst en 18 (15%) heeft soms angst bij het fietsen in het buitengebied. De veiligheidsgevoelens in het buitengebied zijn veel minder dan in het dorp.

Figuur 15

Figuur 16

Figuur 15 is een grafische weergave van de antwoorden in % ten opzichte van het aantal respondenten op de vraag “Ga je zonder angst alleen wandelen in het buitengebied” uitgesplitst per leeftijdsgroep. Figuur 16 is de vergelijkbare grafische weergave bij het fietsen. In tegenstelling met het alleen wandelen of fietsen in het dorp is de afname van het zonder angst wandelen of fietsen in het buitengebied met het toenemen van de leeftijd veel minder duidelijk. Door de groep jonger dan 60 jaar buiten beschouwing te laten wordt de trend duidelijker. Het buiten beschouwing laten van deze groep is gezien het erg lage aantal (12) respondenten verantwoord. De afspiegeling van deze groep met de Schijndelse senioren is veel minder betrouwbaar.

Tabel 13 Binnen dit onderzoek blijft het gissen naar de oorzaak. Het is wel zo dat er 37 vrouwelijke respondenten (77%) zonder partner zijn en 11 (23%) mannelijk.

Tabel 15 geeft het percentage antwoorden op de vraag “ga je zonder angst alleen wandelen in het buitengebied” en

Tabel 14 op de vraag “ga je zonder angst alleen fietsen in het buitengebied” beide uitgesplitst naar de mannelijke en de vrouwelijke respondenten. Zoals te verwachten, is het buitengebied duidelijk meer beangstigend voor vrouwen dan voor mannen.

Tabel 13

geslacht	% respondenten, dat zonder angst alleen wandelt in het buitengebied		
	Ja	Soms	nee
man	54%	17%	29%
vrouw	28%	14%	58%

Tabel 14

geslacht	% respondententen, dat zonder angst alleen fietst in het buitengebied		
	Ja	Soms	nee
man	73%	8%	19%
vrouw	42%	15%	43%

Binnen dit onderzoek blijft het gissen naar de oorzaak. Het is wel zo dat er 37 vrouwelijke respondenten (77%) zonder partner zijn en 11 (23%) mannelijk.

Tabel 15 en Tabel 16 zijn vergelijkbare antwoorden weergegeven, maar nu uitgesplitst naar burgerlijke staat. Opnieuw vallen de verschillen op. Respondenten zonder partner zijn bijna twee keer zo vaak angstig om alleen in het buitengebied te wandelen of te fietsen dan die met partner. Binnen dit onderzoek blijft het gissen naar de oorzaak. Het is wel zo dat er 37 vrouwelijke respondenten (77%) zonder partner zijn en 11 (23%) mannelijk.

Tabel 15

Burgerlijke staat	% respondententen, dat zonder angst alleen wandelt in het buitengebied		
	ja	soms	nee
met partner	48%	16%	36%
zonder partner	23%	15%	63%

Tabel 16

Burgerlijke staat	% respondententen, dat zonder angst alleen fietst in het buitengebied		
	ja	soms	nee
met partner	65%	10%	25%
zonder partner	38%	15%	48%

7.1.7 Conclusies: analyse van het veiligheidsgevoel

In zijn eigen huis is de Schijndelse senior thuis en voelt hij zich veilig. Ook in het dorp zowel bij het winkelen, wandelen of fietsen voelt hij zich veilig. Je zou kunnen zeggen dat hij daar ook thuis is. De in de themagroep uitgesproken verwachting dat de Schijndelse senior angst heeft bij het fietsen in het dorp, doordat hij ten gevolge van de inrichting van de Hoofdstraat gebruikt wordt als verkeersremmer, is vooralsnog niet bevestigd.

Toch zijn gevoelens van onveiligheid de Schijndelse senioren niet vreemd. Naarmate de senioren ouder worden, nemen deze gevoelens van onveiligheid toe. Hoe verder van huis, hoe meer het veiligheidsgevoel afneemt. Als in de avond gevraagd wordt de deur naar buiten te openen, geeft hij vaak niet thuis. Je kunt je afvragen: moet dat dan? Echter, het kan ook gewoon je buurman zijn die om hulp vraagt.

Binnen dit onderzoek is niet na te gaan waardoor de gevoelens van onveiligheid worden veroorzaakt. Het is te verwachten dat het een combinatie is van factoren zoals criminaliteit, verkeer en vermindering van het eigen fysiek kunnen.

Ook is in dit onderzoek niet na te gaan of de gevoelens van zowel veiligheid als onveiligheid terecht zijn.

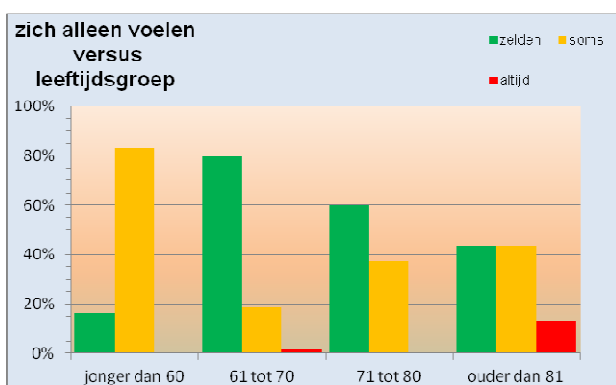
7.2 Analyse van eenzaamheidsgevoelens

7.2.1 Alleen voelen

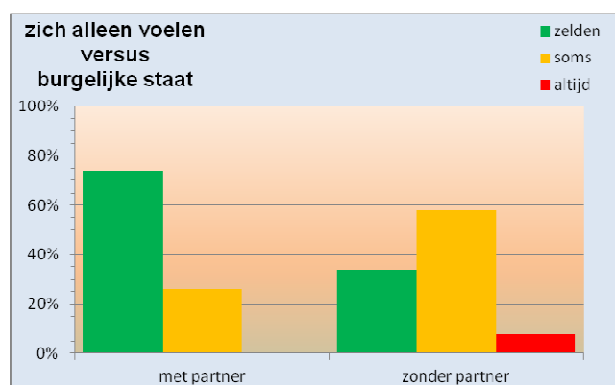
Op de vraag “voelt u zich wel eens alleen” is door 98 respondenten (62%) met: zelden of nooit, geantwoord. 57 respondenten (36 %) voelt zich soms alleen en 4 (3%) voelt zich altijd alleen. Deze resultaten komen goed overeen met de waarnemingen in de Ouderenmonitor GGD 65+ 2009 (zie paragraaf 4.2) (42 % eenzaam en 6% ernstig eenzaam), in aanmerking genomen, de matige weerspiegeling van de respondenten t.o.v. de werkelijke seniorenbevolking.

Zoals verwacht zijn er naarmate de respondent ouder wordt, meer gevoelens van alleen zijn zoals Figuur 17 laat zien. Waarschijnlijk is het uitdunnen van het persoonlijke netwerk daar debet aan. Dat ook in de groep respondenten zonder partner de gevoelens van alleen zijn meer voorkomen, is niet onverwacht (zie Figuur 18). Respondenten die zich altijd alleen voelen, komen allemaal uit die groep.

Er zijn geen significante verschillen tussen de mannelijke en vrouwelijke respondenten, zolang ze maar een partner hebben. Echter hebben ze geen partner, dan krijgt de man vaker gevoelens van alleen zijn dan de vrouw, getuige Tabel 17, waarin de relatieve antwoorden van de respondenten, uitgesplitst naar burgerlijke staat en geslacht zijn weergegeven.

Figuur 17

Figuur 18

Tabel 17

burgerlijke staat	geslacht	% respondenten, dat zich wel eens alleen voelt		
		zelden	soms	altijd
Met partner	man	77%	23%	0%
	vrouw	72%	28%	0%
zonder partner	man	9%	73%	18%
	vrouw	44%	50%	6%

7.2.2 Contacten

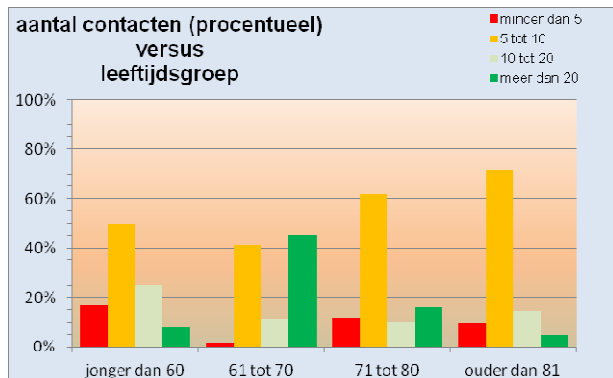
Op de vraag “Met hoeveel mensen heeft u regelmatig contact?” is door 13 respondenten (11%) met minder dan 5 beantwoord. 85 respondenten (73%) zegt 5 tot 10 contacten te hebben, 19 respondenten (16%) 10 tot 20 contacten en 37 respondenten (32%) meer dan 20 contacten.

Tabel 18

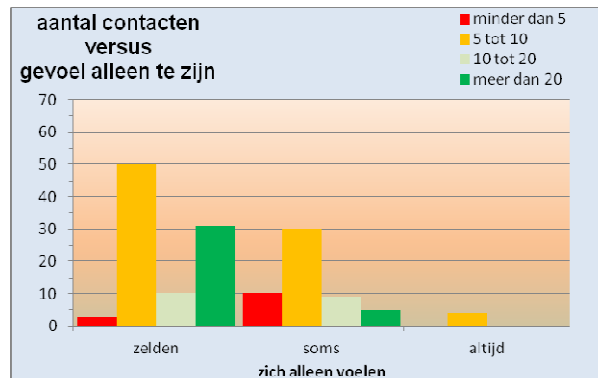
leeftijdsgroep	Aantal contacten respondenten			
	< 5	5 tot 10	10 tot 20	>20
jonger dan 60	2	6	3	1
61 tot 70	1	22	6	24
71 tot 80	8	42	7	11
ouder dan 81	2	15	3	1
alle respondenten	13	85	19	37

Het aantal contacten lijkt per leeftijdsgroep (zie Figuur 19) wat af te nemen, echter ook hier veroorzaakt het resultaat van de groep “jonger dan 60” dit.

Interessant is te weten of het aantal contacten invloed heeft op het gevoel van alleen zijn. In Figuur 20 is het zich alleen voelen van de respondenten afgezet tegen het aantal contacten. Daar komen vooralsnog geen redenen naar boven om te veronderstellen dat het aantal contacten het gevoel van alleen zijn beïnvloedt. De 4 respondenten die zich altijd alleen voelen, zeggen dat ze wel 5 tot 10 contacten hebben. Daarnaast zijn er 3 respondenten die zeggen zich zelden of nooit alleen te voelen, terwijl ze minder dan 5 contacten hebben.

Figuur 19

Figuur 20

Tabel 19

leeftijdsgroep	Aantal contacten respondenten		
	ja	Soms	nee
jonger dan 60	9	2	1
61 tot 70	45	7	2
71 tot 80	58	14	0
ouder dan 81	21	2	0
alle respondenten	134	25	3

134 respondenten (83%) heeft contact met de burens en nog eens 25 (15%) heeft soms contact. En hoewel er 3 respondenten zeggen geen contact te hebben met de burens, kunnen we wel stellen dat de stelling “men kent zijn burens niet eens meer” niet van toepassing is op de Schijndelse senioren. De eensgezindheid in de antwoorden maakt het zinloos om naar dwarsverbanden te gaan zoeken.

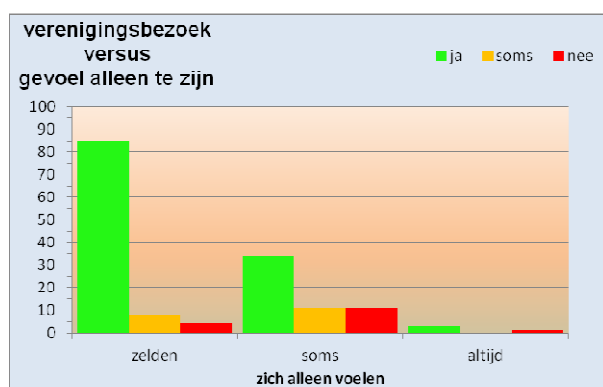
7.2.3 Verenigingsbijeenkomsten

Tabel 20 presenteert de antwoorden op de vraag “bezoekt u verenigingsbijeenkomsten?” Zoals te zien is, zegt 76% ja, 12% soms en slechts 10% nee. Nu zijn veel van de enquêteformulieren verspreid tijdens KBO-activiteiten, een verenigingsbijeenkomst. Er is daardoor een grote kans dat het beeld vertekend is. Het is te verwachten dat de waarnemingen in de Ouderenmonitor GGD 65+ 2009 (zie paragraaf 4.2) met de uitkomst “34% bezoekt geen groepsbijeenkomsten” dichterbij de waarheid is.

Tabel 20

leeftijdsgroep	Verenigingsbezoek respondenten					
	Aantal respondenten			% van het aantal respondenten		
	ja	soms	nee	ja	soms	Nee
jonger dan 60	5	3	3	42%	25%	25%
61 tot 70	43	5	6	80%	9%	11%
71 tot 80	57	11	4	79%	15%	6%
ouder dan 81	18	1	3	78%	4%	13%
alle respondenten	123	20	16	76%	12%	10%

Niettemin is het toch interessant om het verenigingsbezoek te vergelijken met het zich alleen voelen. In Figuur 21 geeft de grafische weergave van het zich alleen voelen van de respondenten afgezet tegen het verenigingsbezoek. Ook hier komen geen redenen naar voren om te veronderstellen dat het hebben van een actief verenigingsleven het gevoel van alleen zijn beïnvloedt. De 3 respondenten die zich altijd alleen voelen, zeggen dat ze wel verenigingsbijeenkomsten bezoeken.

Figuur 21

7.2.4 Conclusies analyse eenzaamheidsgevoelens

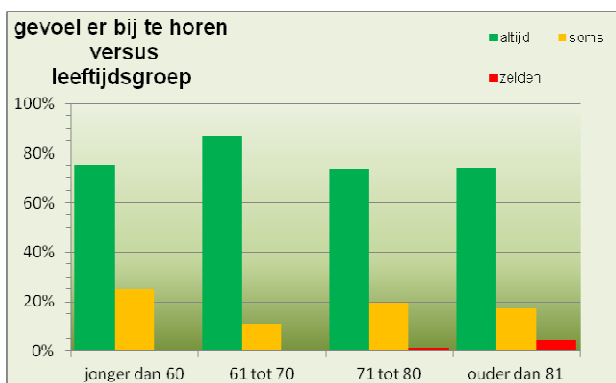
Gevoelens van alleen zijn komen veel voor. De uitkomsten van dit onderzoek komen overeen met andere onderzoeken. Het hebben van veel contacten of het lidmaatschap van een vereniging sluit het gevoel van alleen zijn niet uit. Zelfs mensen met een partner voelen zich soms wel eens alleen.

De verwachting is dat het hebben van contacten en/of een verenigingslidmaatschap de gevoelens van het alleen zijn vermindert, echter dit onderzoek kan daar geen uitsluitsel over geven.

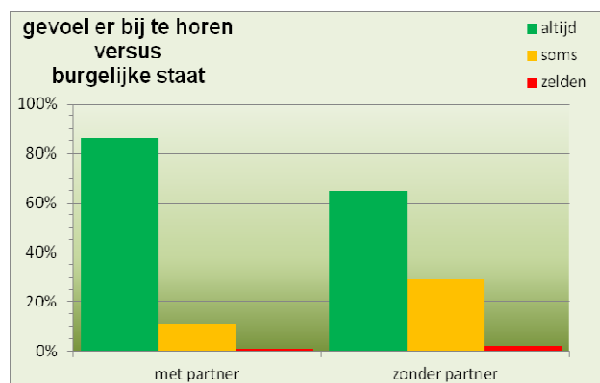
7.3 Analyse gevoel van eigenwaarde

7.3.1 Het gevoel van er nog bij horen

Op de vraag “Hebt u het gevoel er nog bij te horen?” is door 127 respondenten (81%) met altijd geantwoord. 27 respondenten (17%) antwoorden met soms. 6 respondenten (4%) vindt dat ze er zelden of nooit bij horen.

Figuur 22

Figuur 23

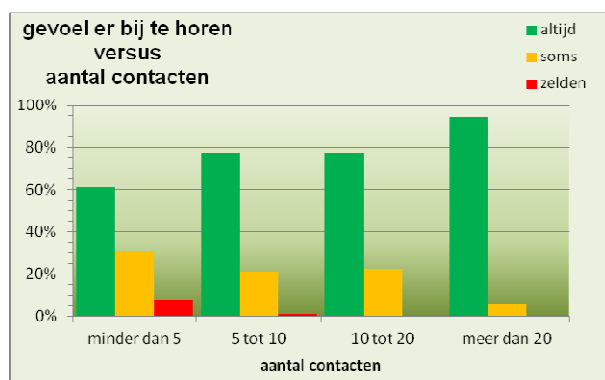
Hoewel de verschillen gering zijn, lijkt het gevoel er niet meer bij te horen toe te nemen met de leeftijd. Ook het hebben van een partner lijkt het gevoel van “er nog bij horen” te versterken.

Tabel 21

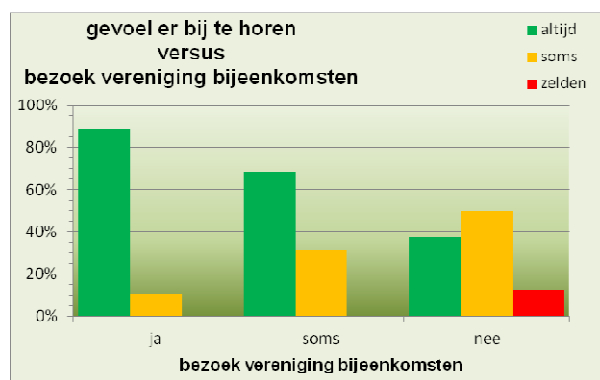
Geslacht	% respondenten, dat het gevoel heeft er nog bij te horen		
	altijd	soms	zelden
man	81%	17%	1%
vrouw	84%	15%	1%

Tabel 21 laat zien dat er, betreffende het gevoel er nog bij te horen, geen significante verschillen tussen de geslachten waarneembaar zijn.

Zowel het hebben van veel contacten (Figuur 24) als actief meedoen aan het verenigingsleven (Figuur 25) versterken het gevoel van er nog bij te horen.

Figuur 24

Figuur 25

7.3.2 (Vrijwilligers)werk

Opvallend veel, namelijk 97 (61%) respondenten hebben nog (vrijwilligers)werk. Dit is veel meer dan de 36% die in paragraaf 4.2 Ouderenmonitor GGD 65+ 2009 is gevonden. Het is te veronderstellen dat het minder representatief zijn van de respondenten t.o.v. de Schijndelse senioren daar debet aan is. 8 respondenten (5%) doen soms nog wat en 55 (34%) respondenten hebben geen werk buitenshuis. Met in het achterhoofd dat de traditionele rolverdeling, de vrouw doet het huishouden, terwijl de man uithuizig het geld verdient, voor ouderen nog min of meer opgaat, is de verwachting dat mannen meer uithuizig bezig zijn dan de vrouwen. Dat blijkt dan ook te kloppen, echter veel minder significant dan verwacht zoals Tabel 22 laat zien. Het huishouden kost voor alleenstaanden veel meer tijd dan voor meer persoonshuishoudens. Het is dan ook niet verwonderlijk dat een kleiner percentage van de alleenstaanden nog buitenshuis werkt, hoewel toch nog bijna de helft, zoals te zien in Tabel 23.

Tabel 22

geslacht	% respondenten, dat (vrijwilligers)werk buitenshuis heeft		
	ja	soms	nee
man	68%	3%	29%
vrouw	57%	7%	37%

Tabel 23

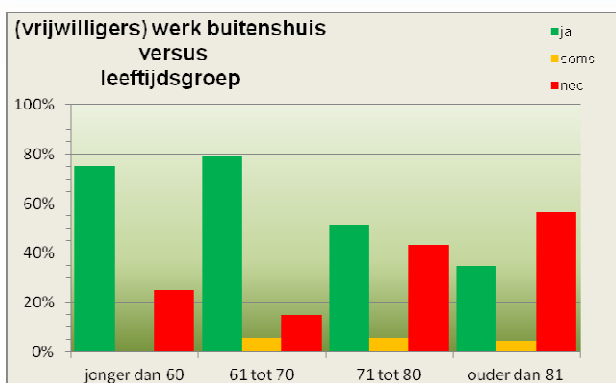
Burgerlijke staat	% respondenten, dat (vrijwilligers)werk buitenshuis heeft		
	ja	soms	nee
met partner	67%	5%	25%
zonder partner	47%	6%	48%

Tabel 24

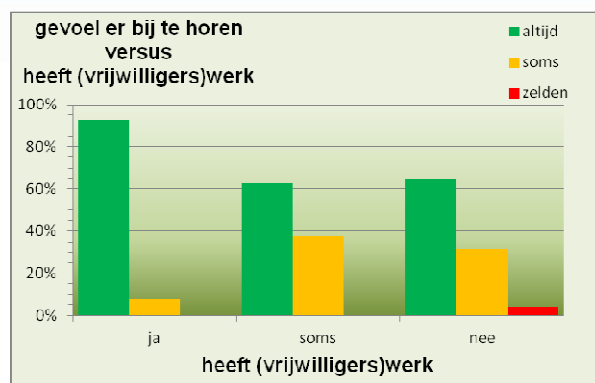
Gevoel van alleen zijn	% respondenten, dat (vrijwilligers)werk buitenshuis heeft		
	Ja	soms	nee
zelden	70%	3%	27%
soms	45%	7%	48%
altijd	50%	25%	25%

Tabel 24 geeft het percentage respondenten dat (vrijwilligers)werk buitenshuis heeft uitgezet tegen het gevoel van alleen zijn. Ook hier is geen verband te zien tussen het hebben van werk en het gevoel van alleen zijn.

Zoals te verwachten neemt het hebben van (vrijwilligers)werk af bij het stijgen van de leeftijd zoals in Figuur 26 te zien is. Figuur 27 laat zien dat het gevoel van er bij horen bij respondenten met werk, veel hoger scoort dan bij de respondenten die geen werk hebben.

Figuur 26

Figuur 27

Op de vraag of men meer buitenshuis bezig wil zijn, antwoorden 112 (70%) met nee, 30 (19%) respondenten weten het niet en 18 (11%) willen wel meer buitenhuis bezig zijn.

Hoewel de groep respondenten minder representatief is voor Schijndelse senioren dan gewenst is, kan er toch wel een schatting gemaakt worden van het aantal senioren dat nog (vrijwilligers)werk wil. Als we de helft nemen van het aantal respondenten dat het niet weet en het totaal van mensen dat wel meer buitenshuis bezig wil zijn, dan vinden we $0,5 \times 19\% + 11\% \approx 20\%$ van de senioren. Dat betekent bij een aantal van 8544 (Tabel 1) dat er een potentieel van ongeveer 1700 senioren is, dat meer buitenshuis bezig wil zijn.

Interessant is of de respondenten die wat meer buitenshuis bezig willen zijn, personen zijn die al (vrijwilligers)werk hebben of dat het mensen zijn die dat niet hebben. In Tabel 25 zijn de antwoorden van de respondenten weergegeven. Het aantal respondenten is te gering is om betrouwbare conclusies te trekken voor alle Schijndelse senioren, echter het is duidelijk dat voor het vinden van vrijwilligers het weinig uitmaakt of dat gedaan wordt onder bestaande vrijwilligers of onder personen die dat nog niet zijn. Hoewel het percentage twijfelaars bij personen die geen (vrijwilligers)werk doen groter lijkt dan bij de groep die dat wel doen.

Tabel 25

Het meer buitenshuis bezig willen zijn	respondenten, dat (vrijwilligers)werk buitenshuis heeft					
	ja		soms		nee	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
ja	11	11%	4	50%	2	4%
Weet het niet	15	15%	0	0%	15	27%
nee	70	72%	4	50%	38	69%

7.3.3 Regie over eigen leven

Slechts 5 (3%) van de respondenten heeft het gevoel dat hij geleefd wordt. Echter 54 (34%) vindt dat hij soms geleefd wordt: dat is wel 1/3 gedeelte! 100 (63%) heeft niet het gevoel geleefd te worden.

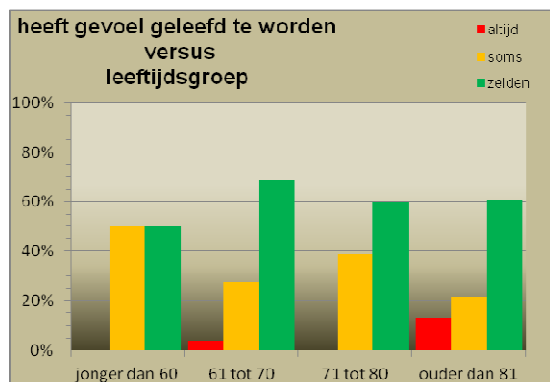
Tabel 26

Geslacht	% respondenten, dat het gevoel heeft geleefd te worden		
	altijd	soms	zelden
man	1%	39%	60%
vrouw	4%	29%	67%

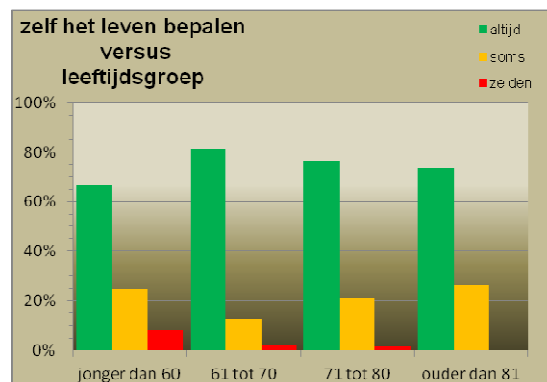
Tabel 27

Burgerlijke staat	% respondenten, dat het gevoel heeft geleefd te worden		
	altijd	soms	zelden
met partner	2%	32%	66%
zonder partner	6%	38%	56%

Hoewel de verschillen klein zijn, lijkt het dat mannen meer het gevoel hebben geleefd te worden dan vrouwen, zoals Tabel 26 laat zien. Ook lijkt het dat mensen zonder partner meer het gevoel hebben geleefd te worden dan die met partner (Tabel 27). Zijn personen met partner gewoon wat meer gewend met de anderen rekening te houden en voelen ze dat dan niet als geleefd worden? Het gevoel van geleefd worden geeft binnen dit onderzoek nauwelijks verschillen tussen de leeftijdsgroepen. Mogelijk dat ouderen wat meer het hebben van gevoel geleefd te worden, maar alleen een uitgebreider onderzoek kan dat bevestigen.

Figuur 28

Figuur 29

De vraag: bepaalt u zelf hoe u wilt leven? is het omgekeerde van de stelling het gevoel te hebben dat u geleefd wordt.

Tabel 28 laat zien dat er toch verschillen in beantwoording zijn, hoewel niet erg groot.

Tabel 28

Bepaalt u zelf hoe u wilt leven?	altijd		soms		zelden	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
	125	79%	31	19%	3	2%
Hebt u het gevoel dat u geleefd wordt?	zelden		soms		altijd	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
	100	63%	54	34%	5	3%

Tabel 29

Gevoel geleefd te worden		respondenten, dat zelf bepaald hoe te leven		
		Altijd	soms	zelden
altijd		5	0	0
soms		27	27	0
zelden		91	4	3

Echter als we de antwoorden op de twee vragen tegen elkaar afzetten, komen er verrassende antwoorden (Tabel 29). Zo bepalen de 5 respondenten die altijd het gevoel hebben geleefd te worden wel zelf hun leven, terwijl de 3 respondenten die zelden het gevoel hebben geleefd te worden zelden hun eigen leven bepalen. Zoeken naar de oorzaak van deze antwoorden valt buiten het bestek van het onderzoek. Enkele mogelijke suggesties zijn: is de vraag niet goed begrepen, en het wel goed vinden dat anderen voor hen beslissen.

7.3.4 Conclusies analyse gevoel van eigenwaarde

De respondenten hebben een groot gevoel van eigenwaarde. Het gevoel van eigenwaarde stijgt door deelname aan het verenigingsleven, het hebben van veel contacten en het hebben van werk.

8 Conclusies en aanbevelingen

8.1 Conclusie

De studie geeft een positief beeld van: het zich thuis voelen van de Schijndelse senior in Schijndel. En met een gemiddeld schoolcijfer van 7,8 geven de respondenten aan dat ze redelijk tevreden zijn met hun leven in Schijndel.

De gehouden enquête echter, schetst een rooskleuriger beeld dan het onderzoek, uitgevoerd door andere instellingen zoals KBO, GGD en WMO monitor. De oorzaak is waarschijnlijk: het niet representatief zijn van de respondenten ten opzichte van de Schijndelse seniorenpopulatie.

Het zit in het algemeen wel goed met de veiligheidsgevoelens van de Schijndelse senior; echter het blijft intrigeren waarom hij de deur 's avonds niet meer open maakt. En ook: waarom hij zich niet altijd veilig voelt: door het verkeer, de criminaliteit, zijn eigen fysieke gesteldheid, of zijn er andere redenen?

Acties ondernemen ten einde eenzaamheid te bestrijden heeft weinig zin. Het hebben van eenzaamheidsgevoelens is iets wat bij de mens hoort. Met het bestrijden van eenzaamheid lijkt het of je de mens het recht ontnemt om zich eenzaam te voelen. Daarentegen lijkt het erg zinvol om het gevoel van eigenwaarde van mensen te versterken. Het stimuleren van deelname aan het verenigingsleven, het doen van vrijwilligerswerk, enzovoort kan de kwaliteit van het leven verbeteren.

De suggestie, geopperd door de themagroep, dat eenzaamheidsgevoelens worden verzacht door deelname aan het verenigingsleven en het hebben van goede contacten lijkt erg logisch, maar kon door dit onderzoek niet worden bevestigd.

Bij elk van de aspecten zoals veiligheidsgevoel, eenzaamheid en gevoelens van eigenwaarde zijn wel punten die vragen oproepen, zoals: waarom dan? en wat kan er aan gedaan worden? Het is belangrijk dat te weten. De overheid heeft dat goed begrepen en tracht door middel van de maatschappelijke stages kinderen te leren dat het meedoen een goed gevoel geeft. Het is jammer dat dit iets is van de laatste jaren: de huidige en aankomende senioren hebben dat gemist.

De doelstellingen van gepubliceerde onderzoeken zijn van groot belang bij de interpretatie van de resultaten. Vooral onderliggende doelstellingen zoals: kennis van het eigen functioneren, kunnen van belang zijn.

De enquête is voor een zeer laag budget uitgevoerd: alle kosten vielen binnen de normale uitgaven van de seniorenraad (eerder stichting VOS). Er is zeer veel objectieve informatie verzameld. Het blijkt een goed stuk gereedschap te zijn om de mening van de Schijndelse senioren te peilen.

Bij een volgende enquête is meer aandacht voor de distributie van de vragenlijsten nodig om beter representatief te zijn voor de Schijndelse senioren. Mogelijk is het zinvol om in combinatie met het opiniepanel de spreiding te verbeteren.

8.2 Aanbevelingen

8.2.1 *Veiligheid*

De Schijndelse senior voelt zich niet altijd veilig en maakt de deur 's avonds vaak niet open. Aanbevolen wordt een meer gedetailleerde enquête naar het veiligheidsgevoel van de Schijndelse senioren uit te voeren.

Hierbij: trachten uit te vinden waarom men zich onveilig voelt zoals door: angst voor criminelen, het verkeer, vermindering functioneren enz. In deze enquête ook oplossingsgerichte vraagstellingen meenemen.

8.2.2 Eenzaamheid

Voorkomen van eenzaamheidsgevoelens is een utopie, echter de kwaliteit van het leven verbeteren door de eenzaamheidsgevoelens te verzachten is mogelijkwerijs wel haalbaar. Om te weten te komen wat voor activiteiten daarvoor ontplooid kunnen worden, is een gedetailleerd onderzoek nodig naar eenzaamheidsgevoelens nodig. In dit onderzoek is het zaak gradaties in de eenzaamheidsgevoelens aan te brengen, waarbij op het internet nuttige informatie gewonnen kan worden. Deze gradaties zouden dan gerelateerd moeten worden aan de leefomstandigheden.

Extra moeilijkheden komen er, als het onderzoek een enquête wordt, immers de erg eenzamen zijn alleen en hebben geen contacten.

8.2.3 Gevoel van eigenwaarde

De stelling “Een goed gevoel van eigenwaarde geeft een verbetering van de kwaliteit van het leven” zou meer bekend moeten worden. Daarnaast moet men ook weten dat het doen van werk, het hebben van contacten en deelname aan het verenigingsleven daarbij een positieve invloed hebben. Voorlichting is het credo. Aanbevolen wordt daarom dat veel meer voorlichting gegeven moet worden en dat niet alleen bij het pensioen gaan, maar veel eerder.

Bijlage 1. : Bijbehorende documenten

- Data-analyse behorende bij de studie naar het zich thuis voelen van de Schijndelse senioren
- BVWO Eenzaamheid: Wetenschap en achtergrond; De Brabantse aanpak.
- Regionale WMO - monitor
- GGD Ouderenmonitor 65+ 2009 gemeente Schijndel en de Regio
- KBO ledenonderzoek 2007 -2008
- Lekker thuis blijven wonen
- Statistisch jaarboek_2010 van de gemeente Schijndel

Bijlage 2. : Vragenformulier mini enquête

Het welbevinden van de Schijndelse senior vragenlijst onderzoek van de themagroep W&D

Toelichting

De themagroep W&D heeft als speerpunt geformuleerd hoe de Schijndelaar zich thuis voelt in Schijndel. Informatie hierover verkrijgt een themagroepslid door consultatie van zijn netwerk. Om hierin wat structuur te brengen is besloten een vragenlijst te maken, zodat elk lid dezelfde vragen stelt en er tegelijkertijd wat cijfermateriaal ter beschikking komt.

Thuis voelen in Schijndel

Voelt u zich thuis in Schijndel? ☐ altijd ☐ soms ☐ zelden of nooit
Wat voor schoolcijfer geeft u uw leven in Schijndel? _____

Veiligheidsgevoel

Voelt u zich veilig thuis? ☐ altijd ☐ soms ☐ zelden of nooit
Voelt u zich veilig op straat? ☐ altijd ☐ soms ☐ zelden of nooit
Ben je bang om te winkelen in Schijndel? ☐ Ja ☐ nee ☐ soms
Maak je de deur open als het donker is? ☐ Ja ☐ nee ☐ soms
Ga je zonder angst alleen wandelen?
in het dorp ☐ Ja ☐ nee ☐ soms
buitengebied ☐ Ja ☐ nee ☐ soms
Ga je zonder angst alleen met de fiets op pad?
in het dorp ☐ Ja ☐ nee ☐ soms
buitengebied ☐ Ja ☐ nee ☐ soms

Eenzaamheidsgevoel

Voelt u zich wel eens alleen? ☐ altijd ☐ soms ☐ zelden of nooit
Met hoeveel mensen heeft u regelmatig contact? ☐ minder dan 5 ☐ 5 ⇒ 10
☐ 10 ⇒ 20 ☐ meer dan 20
Hebt u contact met de burens? ☐ Ja ☐ nee ☐ soms
Bezoekt u verenigingsbijeenkomsten? ☐ Ja ☐ nee ☐ soms

Gevoel van er nog bij horen

Hebt u het gevoel er nog bij te horen? ☐ altijd ☐ soms ☐ zelden of nooit
Hebt u nog (vrijwilligers)werk buitenshuis? ☐ ja ☐ nee ☐ soms
Zou u meer buitenshuis bezig willen zijn? ☐ ja ☐ nee ☐ weet het niet

Regie over eigen leven

Hebt u het gevoel dat u geleefd wordt? ☐ altijd ☐ soms ☐ zelden of nooit
Bepaalt u zelf hoe u wilt leven? ☐ altijd ☐ soms ☐ zelden of nooit

Burgerlijke staat

Wat is uw leeftijd? ☐ jonger dan 60 ☐ 61 ⇒ 70
☐ 71 ⇒ 80 ☐ 81 en ouder
Wat is uw geslacht? ☐ man ☐ vrouw
Wat is uw burgerlijke staat?
☐ gehuwd / samenwonend
☐ alleenstaand met inwonende kinderen
☐ weduwe / weduwnaar
☐ alleenstaand gescheiden
☐ altijd alleenstaand geweest
Waar woont U? ☐ Bosweg (noord) ☐ Centrum
☐ Hoevenbraak (zuid) ☐ Wijbosch
☐ Buitengebied